

תוכנית אב אסטרטגית למועצה האזורית חוף השרון

עדכון: 12.09.2013

דו"ח סדנא 'ניתוח מצב קיים'

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

תוכן העניינים:

מבוא	3
תיאור הדיונים	5
סיכום כלל הסדנאות	6
חוזקות	6
חולשות	7
הזדמנויות	10
איומים	12
הצעות אופרטיביות	13
סיכום הסוגיות העיקריות	13
תמונות מהסדנאות:	16
נספחים	16
נספח 1: סיכום סדנא 1	17
נספח 2: סיכום סדנא 2	25
נספח 3: סיכום סדנא 3	33

מבוא

המועצה האזורית חוף השרון החליטה להכין תכנית אב אסטרטגית למועצה, תכנית שתקבע את העתיד הרצוי לה. התכנית תעסוק בכל הנושאים הרלוונטיים לחיי המועצה: חברה, כלכלה, תכנון פיזי, תחבורה, איכות סביבה וכד'.

תהליך הכנת התכנית כולל שלושה שלבים: בשלב הראשון ייעשה ניתוח של עצמות המועצה והאתגרים העומדים בפניה והתוצר של שלב זה יהיה מסמך פרופיל המועצה. בשלב השני יגובש חזון למועצה, שהוא ישקף את העתיד הרצוי לה. בשלב השלישי תוכן תכנית אב לפיתוח המועצה, הכוללת תכניות מרחביות, כלכליות, חברתיות, סביבתיות וכד'. כמו כן, יוכנו מספר תיקים לגבי פרויקטים שהמועצה תחליט לקדם בשנים הקרובות וגם תבחינים (אינדיקטורים) שבעזרתם ניתן יהיה לנטר האם המועצה מתקדמת לכיוון החזון שתקבע לעצמה.

הכנת תכנית האב תתבסס על עקרונות התכנון האסטרטגי והקיימות. כנגזרת מעקרונות אלה, המתודולוגיה להכנת התכנית מבוססת על עבודה בשני ממדים השזורים זה בזה: ממד שיתוף בעלי העניין וממד העבודה האנליטית. שיתוף בעלי העניין מביא לתהליך התכנון את הידע והניסיון שקיימים באזור, יוצר מחויבות, הסכמות רחבות ותמיכה בתכנית, ועל ידי כך משפר את סיכוייה להתממש. שיתוף בעלי העניין יהפוך את הכנת התכנית האסטרטגית למהלך דמוקרטי חגיגי, מקיף ומשתף של תושבי המועצה ונציגיהם. בתהליך ישתתפו מגוון בעלי העניין הקשורים למועצה האזורית חוף השרון: תושבים, נבחרים ציבור ועובדי מועצה, נציגים של משרדי ממשלה, ארגונים חברתיים, ארגונים ירוקים ועוד.

אחד המנגנונים לשיתוף בעלי עניין הוא עריכת דיונים מובנים של בעלי עניין מוגדרים: תהליך שיתוף מתמשך עם קבוצה של כמה עשרות בעלי עניין שיכלול עריכת ניתוחים להערכת מוצרים תכנוניים, משלב הברור המוקדם ואיסוף הנתונים ועד לשלב בחירת החלופה התכנונית המועדפת. דו"ח זה מתאר את הדיונים על המצב הקיים שנערכו עם קבוצת של 40 בעלי עניין מוגדרים ב-17.07.2013. דיונים אלה הם חלק משלב הראשון בהכנת התכנית 'פרופיל המועצה', שלב העוסק באיסוף נתונים ובניתוח המצב הקיים של המועצה.

ניתן לקבל מידע נוסף על התכנית באתר האינטרנט של המועצה:

http://www.hof-hasharon.co.il/?page_id=3274

תרשים זרימה של תהליך הכנת התכנית. פעולות שיתוף בעלי העניין מסומנות ברקע ירוק

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

תיאור הדיונים

הדיונים על ניתוח מאפייני המועצה התקיימו בסדנא ב 17.07.2013 והשתתפו בהם כ-40 איש, שהתחלקו לשלוש קבוצות.

כל קבוצה ערכה ניתוח המצב הקיים במועצה ביחס לנושאים בהם עוסקת תכנית האסטרטגית למועצה. הדיון נערך באמצעות שיטה של ניתוח SWOT:

מהן נקודות החוזקה של המועצה	S - Strengths - חוזקות
מהן נקודות החולשה של המועצה	W - Weaknesses - חולשות
אילו הזדמנויות טמונות בסביבת המועצה	O - Opportunities - הזדמנויות
אילו איומים יש בסביבת המועצה	T - Threats - איומים

כל קבוצת הדיון דנה בנושאים בסדר הבא: חולשות, חוזקות, הזדמנויות ואיומים. כל משתתף ומשתתפת התבקשו להעלות בכתב על גבי כרטיסיות את הגורמים החשובים לדעתו/ה ביחס לנושאים שבהם עוסקת תכנית האב האסטרטגית במועצה האזורית חוף השרון בכל אחד מתחומי הניתוח. לאחר הצגתם בפני קבוצת העבודה התנהל דיון.

כסיכום לדיון בכל תחום גובשו על ידי המשתתפים אשכולות נושאים תחת כותרת ראשית. לדוגמא זהו חוזקות: ייחודיות כפרית; בתוך היישובים יש מקום לפרט, לקבל סיוע, להשפיע; אזור מרווח - לכל משפחה ולכל יישוב שטח מחייה ירוק; מעט תחבורה, שקט ופחות זיהום אויר. חוזקות האלה גובשו תחת אשכול שכותרתו "צביון כפרי". בסוף כל שלב ביניים התבצעה הצבעה עבור המרכיבים החשובים ביותר בעיני המשתתפים בכל תחום ניתוח (חוזקות, חולשות, הזדמנויות ואיומים). ההצבעה נערכה ברמת האשכולות של הנושאים המפורטים. להלן מוצגים תוצרי העבודה של הקבוצות.

להלן סיכומי הדיון, הכולל תיאור הלוחות שהתגבשו בכל קבוצה ותיאור עיקרי הדיון. הסיכומים נכתבו בלשון זכר אך מתייחסים ל-2 המינים. ללא קשר לדירוג, כל נושא שהועלה יהווה חלק מניתוח 'פרופיל המועצה'.

הערות לגבי מבנה הלוחות:
– מלים בסוגריים מרובעים [] מבארות נושאים כפי שהוסברו בדיון.
– כוכבית (*) מציינת חוסר הסכמה בקבוצה לגבי נושא מסוים.
– המספר בסוגריים ליד כותרת אשכול, מציין את מס' הנקודות שקיבל האשכול ע"י המשתתפים עפ"י מידת חשיבותו.

סיכום כלל הסדנאות

חוזקות

קהילה

הון אנושי גבוה - הגדלת ההון האנושי שהיה גבוה גם קודם לגבוה יותר, מאפשר להוציא לפועל את הפוטנציאל של המועצה כולה שהוא גם חלק מגאווות היחידה בה הם חשים.

אוכלוסייה איכותית - רמה חברתית-כלכלית גבוהה, רמת השכלה גבוהה, אוכלוסייה הטרוגנית רב-גילאית, אין שכונות/ישובי מצוקה, ישובים מגוונים באופיים, תרבות מגורים של משפחות מורחבות בנחלה ואוכלוסיה בעלת מודעות חברתית.

רמת התנדבות גבוהה - הנובעת גם מההון האנושי הגבוה לצד ערכים נטועים חזק של עזרה הדדית הקיימת עדיין ביישובי המועצה מאז הקמתה.

שירותים

יתרונות לקוטן - בגלל שבאזור גרים מספר תושבים קטן, יש פוטנציאל ליצירת קהילתיות.

היצע גדול של מתקני תרבות ופנאי - למרות שהם אינם משתייכים תמיד למועצה, היצע זה קיים ומאפשר מתן מערך רחב של שירותים במועצה בכל התחומים.

שירותי הרווחה מצוינים - רמת תפקוד גבוהה של מחלקת הרווחה בכלל ודאגתה לאוכלוסיית הקשישים בפרט.

חינוך באיכות גבוהה - שמירה על איכות הנוער, המתבטא באחוז הגבוה ההולך ליחידות קרביות ואחוזי סיום הבגרות הגבוהים. הצלחה בשמירה על "מוגנות בחינוך" ו"צביון חינוכי" בהשוואה לחינוך ברשויות סמוכות. המשך הפעלתו של התיכון המשותף כמחולל לכידות בקרב בני-הנוער. הפלת החינוך כהזדמנות כלכלית, וכמוקד משיכה לתלמידים מערים סמוכות.

יתרונות מקום

מיקום אסטרטגי - המיקום בלב המדינה, בתוך המטרופולין, לצד הערים הגדולות במרכז ביחד עם הקרבה לים, לנחלים, ולנוף הירוק ממקמים את המועצה במקום אידיאלי. למיקום יש גם היבטים כלכליים כגון נדל"ן, פיתוח מסחר ותיירות.

ייחודיות וצביון כפרי - דווקא היותם ממוקמים בלב המערך העירוני הגדוש הופך את חוף השרון לאי של שפיות חקלאית, כפרית ירוקה ושונה מאד.

ערכי טבע ונוף - בשטח המועצה קיים גיוון נופי נדיר, הכולל את חוף הים, רכס הכורכר ושמורת נחל פולג. ריאה ירוקה חוצצת בין הישובים לבין הערים הסמוכות, אזור ירוק וכפרי, המתאים לתיירות, חוף ים מרהיב ומוגן, זיהום אוויר נמוך.

התנהלות

נגישות וקשב של בעלי התפקידים - האפשרות והפתיחות של בעלי התפקידים כולם במועצה החל מראש המועצה ועד אחרון העובדים, האכפתיות שלהם לנעשה באזור ולרווחת התושבים, מהווה נכס חשוב מבחינת המשתתפים הגורסים שגידול האוכלוסייה במועצה לא פגע בערך החשוב של ה"דלת הפתוחה".

תקציב מאוזן - למועצה תקציב מאוזן, דבר חשוב כשלעצמו, גם אם אין די תקציב לפיתוח.

חולשות

קהילה

ההבדל בין היישובים - המועצה מאופיינת בחברה רב גונית עם שאיפות שונות ומגוונות. כתוצאה מכך, קיים ניגוד אינטרסים ברחבי המועצה והן בתוך היישים וקושי לתת מענה לכל:

- **הבדל הבסיסי בין סוגי יישובים:** קיבוצים, מושבים ויישובים קהילתיים.
- **המצב האובייקטיבי של כל יישוב** בנפרד מהבחינה החברתית כלכלית ואחרת.
- **המרחק של כל יישוב** מהמועצה כמרכז המועצה וליישובים אחרים באשכול שלו.
- **מידת בידודו** או נגישותו של יישוב למועצה ומידת הישענותו על עיר גדולה לידו.
- **אינטרסים שונים בהתייחס לקרקעות היקרות** במרכז הארץ, לגבי הנדל"ן והעסקים.

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

חוסר לכידות קהילתית - השונות בין היישובים וחוסר נגישות מספקת מביאים בהכרח לחוסר לכידות קהילתית. ליצירת צרכים שונים, לחוסר הזדמנויות למפגש, להפרדה ארגונית והיסטורית, המונעים אפשרויות ליצירת לכידות קהילתית המורגשת מאד ביישובים.

חוסר בהיכרות פנימית - אין היכרות מספקת בין היישובים, לדוגמא רבים מהתושבים לא מכירים את תושבי ארסוף, או ארסוף קדם.

קונפליקט בין חדשים לוותיקים - הקונפליקט הבלתי נמנע מתקיים בחיי היומיום בין אורחות החיים השונות של התושבים החדשים, משפרי דיור שאינם חקלאים עם ערכים עירוניים. ומועתק גם לרמה של וועד מוניציפאלי מול וועד אגודה.

חוסר בפתרונות לבנים - הצורך להתייחסות שוויונית לכלל הצאצאים (בעיקר במושב) מביאה בלייט ברירה למכירת הנחלה והמחזורים אליה לצורך חלוקתם לצאצאים. התוצאה הבלתי נמנעת יציאת וותיקי היישובים מהיישובים לצורך מימוש הירושה.

כניסת אוכלוסיות הזרות לאורחות החיים של היישובים - ההרחבות שנועדו במקור לבנים ממשיכים, שלא מצליחים לממש את זכותם מסיבות כלכליות, מביא לכך שנכנסים מבחוץ גורמים חדשים - לא חקלאיים בהכרח - המביאים בהכרח לשינוי אופים של היישובים.

שירותים

רמה וגיוון נמוכים של שירותים שונים - הסיבה לרמה נמוכה זו נובעת בעיקר מחסרונות לקוטן - אוכלוסייה קטנה יחסית, המתקשה לייצר מערך שירותים כזה.

חינוך - דרישה לשיפור שירותי החינוך. ע"י מתן מענה לילדים מחוננים והחזרת הפיקוח הן הפדגוגי והן התקציבי של המועצה לגני ילדים.

טיפול דיפרנציאלי בדור המבוגר - פעם היו מקבלים לכך תקציבים מהמדינה והיום כבר לא. הקיבוצים פותרים את בעיות הקשישים במסגרת הקיבוץ דבר שאינו קיים ביתר היישובים. למרכז יום לקשיש הקיים לא באים בגלל סטיגמה לגבי ההזדקקות לשירותיו של הקשישים.

אין טיפול בדור הצעיר - בעיקר בנוגע לדור, למקומות בילוי וספורט, שרותי רווחה, קהילה וספורט עבור גילאי 30 עד 60.

נוער - הועלתה דאגה בנושא בעיית שתית אלכוהול בקרב בני נוער, מאידך גיסא, הובהר כי ידוע שהמועצה מטפלת בנושא, ע"י העברת סדנאות להורים וילדים והקמת סיירת הורים.

תנועות נוער - יש ריבוי תנועות הנוער במועצה - לדעת המשתתפים תנועת נוער אחת הייתה מהווה גוף מאחד עבור כלל בני-הנוער במועצה.

פרנסה ותעסוקה

קושי בפרנסה מחקלאות - המשתתפים, ובעיקר אנשי המושבים, מצרים על חוסר האפשרויות להתפרנס כיאות מהנחלה המקומית: החקלאות אינה רנטבילית בגודלי חלקות חקלאיות קיימות, הרצון להקמת אלטרנטיבות בתוך הנחלה או היישוב נתקלים בהתנגדות של רשויות המדינה - התוצאה היא קושי הולך וגובר באחזקת החקלאות שהיא הליבה של המגזר הכפרי.

מחסור במקורות תעסוקה מותאמים לתושבים - אלה שלא מצליחים להתפרנס מחקלאות פונים לעיסוקים אחרים שלא בהיתר. הבעיה חמורה בעיקר לגבי התושבים המבוגרים, חקלאים לשעבר, שנותרים ללא מכסות חקלאיות, ללא פנסיה, ונאלצים לכן, להסב את המבנים החקלאיים לשימושים אחרים כמקור לפרנסתם. לא ניתן מענה לזכויות במשק ועתיד המשקים. כיום בשל בעיית התעסוקה הפתרונות הם פיראטיים.

תדמית המיליונרים - תדמית זו שבה מחזיק רוב הציבור לגבי יישובי חוף השרון מביא לכך שהמועצה על יישוביה אינה יכולה לקבל סיוע ממשלתי כלשהו בגלל ש"הם אמורים להיות הרי עשירים" - אז שידאגו לעצמם".

מבנה פיזי ותחבורה

מידת הנגישות - למרות מיקומה הטוב של המועצה קיימת בעיה של **היעדר ניידות**, ביחוד בתחבורה ציבורית ובאופניים. גורם זה הוא מרכזי במידת הנגישות היחסית של כל יישוב ביחס למערכים נדרשים שונים: למועצה, לאשכול, ליישובים שכנים, למערך שירותים, לעיר גדולה וכו'. נגישות זו מקבלת ממד של תחבורה, כבישים, שבילים להולכי רגל ואופניים.

התנהלות המועצה

בירוקרטיה וחוסר העברת מידע - המשתתפים מצביעים על קושי בהתנהלות מול המועצה, אי חשיפה מספקת למידע לגבי דברים קיימים ועל היעדר תקציבים. דובר על סירבול תהליכים, על משפטציה של החלטות ניהוליות ועל טיפול איטי בהוצאת היתרי בנייה.

סביבה, משאבי טבע ונוף

חוף הים - הנגישות לחוף הים הינה בעייתית ויש צורך לסלול שביל מוסדר, ניתנה דוגמא של המעלית בחוף הרצליה כפתרון נגישותי. יש צורך בהסדרת שירותים בסיסים בחוף הים.

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

איכות הסביבה - מצריך התייחסות וטיפול ע"י המועצה. דוגמא לנושא דחוף הטעון טיפול הוא תחנת המעבר של פסולת.

הזנחת משאבי טבע - מתבטאת באי הנגשה ובהזנחת השטחים הטבעיים והשטחים החקלאיים, כשלא ברור האם חוף הים בטיפול המועצה או רשות שמורות הטבע.

קרקע

חוסר תכנון במועצה - בקיבוץ גליל-ים האוכלוסיה גדלה, אך אין היצע של שטחי מגורים ולא ניתן לממש את הקרקעות לצורך מגורים; חוסר אפשרות למסד את היישוב הלא מוכר "ארסוף קדם"; ויש מחסור הולך וגדל בפתרונות דיור ברי השגה לצעירים.

עתודות מגורים - קיימת בעיה במימוש קרקעות ושינוי ייעוד של קרקע לצורך מגורים. קיים צורך בהסברה ומתן ידע מצד המועצה בסוגיות רלבנטיות כגון: מענה על זכויות במשקים חקלאיים, שינוי בחוק בנושא בן ממשיך ועוד.

חוסר קרקע לצרכי ציבור - הועלתה סוגיית בעלות על שטחים - אין כמעט שטחים ציבוריים במועצה לצורך מבני ציבור וכיו"ב.

חקלאות - האדמות החקלאיות לא מנוצלות ולא מעובדות די - "בבסיס אנחנו אזור חקלאי ואנחנו לא חקלאים פה יותר".

הזדמנויות

יתרונות מיקום

מוטיב "פינת הליטוף" האזורית - היתרון היחסי העיקרי ביחס למגזר העירוני סביב ימשיך להתקיים כל עוד יישמר אורח החיים הכפרי והצביון הכפרי.

להיות חלק מאזורי הנופש המטרופוליניים - לא רק יביא לשימור הצביון הירוק של אזור אלא יוסיף נדבכים נוספים ליתרונות היחסיים של המועצה ויישוביה (כמו "נחל וסביבתו" למשל).

מעבדה לפיתוח טרנדים תיירותיים - הקרבה לגוש דן והמיקום במרכז הארץ מאפשר למועצה להפוך למעבדה בה מפתחים טרנדים תיירותיים, סביבתיים ומסחריים כפריים חדשים כל הזמן עם קהל גדול לבחון אותם עליו.

פיתוח המועצה על בסיס התיירות - כמו הכפרים באירופה, בהם יש גלריות, בתי קפה ובתי איכרים. כמו כן, דובר על ממצאים ארכיולוגיים שקיימים באיזור וניתן לנצל כדי למשוך תיירות.

ניצול יתרונות יחסיים

ניצול ערכי הטבע - ההזדמנות המרכזית של המועצה, על ידי פיתוח של תיירות וספורט בטבע, למשל רכיבת אופניים, וחינוך לטבע עבור תושבי הערים שמסביב.

שימור הנוף החקלאי איפה שנידרש הכי הרבה - האינטרס הלאומי יכול להתחבר לאינטרס המקומי ולהביא לניצול מים עודפים, לשימור וחיזוק החקלאות, לפיתוח חקלאות מתקדמת, פיתוח מיזמים של איכות הסביבה ו/או כל דבר שיסייע בשימור הנוף החקלאי לטובת הכלל.

ליבת הארץ - לנצל את המיקום האסטרטגי והקרבה למערכי תחבורה ארציים על מנת למשוך שימושים ותושבים כאחד.

שמורת פולג - אתר המהווה פוטנציאל תיירותי אשר יש לשמר ולפתחו.

התייעלות כדרישה חיצונית

ניצול יעיל של הקרקע - אותו איום של לחץ מוסדי חיצוני יכול להביא על פי המשתתפים לניצול יעיל יותר של הקרקע, להסדרת השימושים השונים ולהרחבת היכולת לקלוט את הבנים.

הזדמנויות נדל"ניות - המתבטאות בעתודות קרקע היכולות לשמש ייעודי קרקע רבים.

פיתוח שיקרין על המועצה והיישובים

פיתוח התחבורה - הכולל פיתוח כבישים חדשים והרחבת כבישים קיימים והקמה של תחנת רכבת בשפיים יכול למנף את איזורי התעסוקה והמסחר שבמועצה.

פיתוח התשתיות בתחום המועצה - ניצול צינור הגז הראשי שאמור לעבור בשטחה כדי לספק אנרגיה זולה ונקיה לישובים וניצול מי קולחים לשימוש החקלאות.

איומים

פגיעה במקרקעין

אבדן קרקעות - הלחץ המסיבי שמפעילים הערים סביב, צרכים לאומיים ואזוריים מהווה את האיום המרכזי אותו רואים המשתתפים באזור. בעיניהם העדפת הצרכים העירוניים, המחוזיים והארציים הם תמיד לפני הצרכים המקומיים מבלי להבין את הנזק שמתהווה בו.

האיום המוסדי - רשות מקרקעי ישראל מעוניינת לקדם פרויקטים בקרקעות שיעברו לערים השכנות. הועדה המחוזית לתכנון ובנייה מתנגדת לכל פעולה פיתוח בתחום המועצה. יש חשש אמיתי שהיכולת להתפתח ולגדול תוגבל ע"י תוכניות הממשלה.

האיומים על החקלאות - כתוצאה מהחלטות מנהליות (בהמשך לבג"ץ ה"קשת המזרחית") שיערערו על עצם הזכות על קרקעות אלה. יכול להגיע מהירוקים שמעדיפים להגדיל את שטחי הטבע ע"ח שטחי חקלאות. וזה יכול להגיע מהפקעת השטחים לצרכים אחרים (ר' סעיף קודם).

פגיעה באורחות חיים

האיום על הצביון הכפרי - ע"י דרישה לציפוף ובנייה מאסיבית או בליעתם ע"י הערים סביב כשכונות לוויין והחשש מיזמי נדל"ן אשר ישנו את אופי האזור

אובדן ערכים בגלל חשיפה - גדילת היישובים, צריכת שירותים מחוץ למועצה, ביחד עם הפתיחות והחשיפה עלולים לפגוע בערכים (כמו בנושא הסמים והאלכוהול העולים כיום).

פגיעה במשאבי הטבע - כתוצאה מפיתוח ושימוש יתר במשאבים שהלחץ עליהם הולך וגובר בגלל גידול אוכלוסיות הצרכנים המקומיים והחיצוניים. אלה מאיימים בין השאר ע"י בניה, רכיבה של טרקטורנים ומתפקדי המועצה להגן עליהם.

איום על הביטחון האישי והרכוש - בעיקר ע"י השב"ח (שוהים הבלתי חוקיים)

צונמי - בגלל הקרבה לים והטופוגרפיה של המישורים.

פגיעה בשירותים המקומיים

תחרות עד התבטלות אזורית - בשל קרבת המועצה לערים גדולות המספקות שירותים מגוונים בזמינות גבוהה, המועצה לא עושה מספיק מאמצים כדי לקדם את תרבות הפנאי בתוך המועצה. "בעבר נערכו אירועים רבים בקיבוץ יקום, במחירים אטרקטיביים, הביקוש היה גבוה, לא ניתן היה להשיג כרטיסים".

הצעות אופרטיביות

הצעות אלו עלו במהלך הדיונים בסדנאות כהצעות אופרטיביות לעתיד ורוכזו כאן לצרכי תיעוד והבנת כיווני הפעולה בהם היו מבקשים תושבי חוף השרון לפעול:

1. מיפוי הצרכים האלה השונים של היישובים ולפעול להשגתם ע"י ניתוב נכון.
2. הקמת אזור תעסוקה יישובי/מועצתי, לטובת חקלאים בגילאי 60+ שאיבדו את פרנסתם.
3. פיתוח אזור מסחרי במזרח המועצה ותוכניות לעידוד עסקים קטנים של משרד התמ"ת.
4. איסור הכנסת שימושים תעשייתיים לתוך היישובים, לשימור הצביון הכפרי של המועצה.
5. קידום תכנית לתיירות ובמסגרתה לקחת דוגמאות מאזורים כפריים דומים בעולם.
6. פיתוח רשת שבילי אופנים לאורך דרך פינות חמד במועצה תסייע לעידוד תיירות פנים וחוף.
7. מינוף פעילות קורס פעילי סביבה של המועצה, לכלל יישובי המועצה.
8. חשוב לקדם "תחושת גאווה יחידה בקרב תושבי המועצה".
9. קיום תרבות פנאי, לשם הליכודות החברתית והמפגש הבלתי אמצעי שהאירוע יוצר.
10. הפעלת תרבות ופנאי בשל הפוטנציאל למשוך את אוכלוסיית הערים.
11. איחוד יישובים כגון "ארסוף קדם" ו"ארסוף".
12. הקמת דיור מוגן ע"י המועצה לטובת הקשישים ובו בזמן מתן מענה מגורים לדור הצעיר.

סיכום הסוגיות העיקריות

הנושאים העיקריים העולים מכלל הסדנא הם לפי התחומים הבאים:

1. **ייחודיות מול לכידות** – ההבדלים הקיימים בין היישובים מביאים למערך אינטרסים מגוון ולייחודיות היישובים המתחזקת עוד יותר עם כניסת אוכלוסיות חדשות. השונות הנובעת מכך באורחות החיים, ביחד עם החולשה בקשר בין היישובים מביאים יחדיו לחוסר לכידות קהילתית.
2. **מיקום אסטרטגי לטוב ולרע** - המיקום בלב המדינה ביחד עם הקרבה לים ולנוף הירוק ממקמים את המועצה במקום אידיאלי מבחינת מרחב האפשרויות העומד בפניה לניצול היתרונות היחסיים שלה אך מזמינה מנגד לחצים על קרקעותיה ועל אורחות חייה.
3. **תחלופה בין תושבים** - הקושי במציאת פתרונות לדור השני מביא למימוש הרכוש ויציאה של התושבים הוותיקים וקליטת גורמים חדשים על חשבון נחלות והרחבות.
4. **מעבר ממועצה קטנה למועצה בינונית** - המועצה הקטנה יחסית, מתקשה לייצר מערך שירותים מספק למרות היצע גדול של מתקני תרבות ופנאי בתוכה. המועצה נדרשת

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

להיערכות מחדש בכל תחומי השירותים, בהעברת מידע ובהתאמת הנהלים על מנת שתוכל להיענות לצרכים ולדרישות החדשות, תוך נגישות ופתיחות רבה של בעלי התפקידים במועצה למצב.

5. **בין פיתוח לשימור ערכי הטבע והנוף** - בשטח המועצה קיים גיוון נופי נדיר המייצר הזדמנויות למועצה, בפיתוח של תיירות וספורט בטבע. מנגד, קיים החשש שהלחץ על ערכים אלה ילך ויגבר כתוצאה מפיתוח ושימוש יתר ועקב הגידול באוכלוסיות הצרכנים.
6. **שמירת הצביון כפרי מול פיתוח יתר** - מיקומה בלב המערך העירוני הגדוש מקנה לחוף יתרון יחסי משמעותי ביחס למגזר העירוני סביב. צביון זה ימשיך להתקיים כל עוד יישמר אורח החיים הכפרי והצביון הכפרי המאזן עם העלייה בדרישה לצרכים של מגורים, פרנסה, הגדלת היישובים, קליטת בנים ואחרים.
7. **מקורות תעסוקה מותאמים לתושבים** - אלה שלא מצליחים להתפרנס מחקלאות פונים לעיסוקים אחרים שלא בהיתר. תושבים מבוגרים רבים, חקלאים לשעבר, נותרים ללא מכסות חקלאיות וללא פנסיה האם מגמות אלה יביאו לכך שהפרנסה תתבסס בעתיד על חקלאות ותיירות הנגזרת ממנה או שהמגמה תהיה להפוך את המועצה לפרבר שינה.
8. **שימור הנוף החקלאי מול חיסול החקלאות** - האדמות החקלאיות מצטמצמות בגלל שאינן מנוצלות ולא מעובדות די בגלל החוסר הכלכלי שבכך. מנגד, האינטרס הלאומי רוצה מאד לשמר את הנוף החקלאי לטובת הכלל. איזה מהמגמות תגבר המשך חיסול החקלאות או לשימורה ע"י ניצול מים עודפים, שימור וחיזוק החקלאות, פיתוח חקלאות מתקדמת, פיתוח מיזמים של איכות הסביבה ו/או כל דבר שיסייע בשימור הנוף החקלאי.
9. **צרכים תכנוניים חדשים מול לחצים תכנוניים חדשים** - קיומן של עתודות קרקע היכולות לשמש ייעודי קרקע רבים נתקלת בבעיית מימושן ושינוי ייעודן לצרכי מגורים, צרכי ציבור ופרנסה. מצד שני, הלחצים החיצוניים יכולים להביא לניצול יעיל יותר של הקרקע, שאולי יביאו ויסייעו להסדרת השימושים השונים ולהרחבת היכולת לקלוט את הבנים.

סיכום כלל הסדנא

סיכום החולשות:	סיכום החוזקות:
1. גיוון אינטרסים בגלל שונות בין סוגי יישובים 2. היעדר פתרונות תעסוקה ביישובים (בנחלות) 3. חסרונות לקוטן - קושי בפיתוח שירותים 4. בירוקרטיה וחוסר העברת מידע 5. חוסר בתחבורת מעבר בין היישובים 6. חוסר לכידות קהילתית 7. קונפליקט מעמדי בין וותיקים לחדשים 8. חוסר בתכנון 9. חוסר נגישות ותחבורה 10. הזנחת משאבי טבע 11. בירוקרטיה 12. נדל"ן ועסקים	1. ייחודיות כפרית וצביון כפרי 2. הון אנושי גבוה ואוכלוסייה איכותית 3. נגישות וקשב של בעלי תפקידים 4. עזרה הדדית ביישובים 5. מיקום אסטרטגי 6. ערכי טבע ונוף, מגוון של ים, נחלים, נגישות 7. רמת גבוהה של שירותי חינוך הרך והיסודי 8. רמת השקעה גבוהה בנוער 9. רמה גבוהה של שירותי הרווחה 10. אדמות חקלאיות 11. עתודות קרקע 12. שטחים פתוחים
סיכום האיומים	סיכום הזדמנויות
1. אבדן שטחים לטובת הערים 2. העדפת צרכי תכנון המגזר העירוני ע"ח הכפרי 3. עצירת התרחבות שטחי החקלאות 4. ערעור על זכותם של החקלאים על הנחלות 5. חיסול החקלאות 6. הגברת הלחץ על השטחים הירוקים 7. אבדן שטחים לטובת תשתיות ארציות ואזוריות 8. ביטחון ברכוש פוחת 9. תכנון נדל"ן 10. מנהל מקרקע ישראל 11. נדל"ן ושטחי מועצה	1. "פינת ליטוף" האזורית 2. יתרונות יחסיים לאזור מסחרי, תיירותי וכפרי 3. התחברות לאזורי הנופש המטרופוליניים 4. מוקד למיזם איכות הסביבה 5. קרבה מרכזי חינוך גדולים - בית ברל, וינגייט 6. שיפור ופיתוח החקלאות 7. איחוד יישובים 8. הזדמנות נדל"נית 9. ניצול ערכי טבע 10. פיתוח תחבורה ותשתיות לאומיות כמנוף 11. הגדלת האוכלוסייה 12. שלום

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

תמונות מהסדנאות:

פתיחת הסדנא – מליאת הסדנא (צילום ענת קסטרו)

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

נספחים

נספח 1: סיכום סדנא 1

משתתפים:

אבירם שגב - ארסוף קדם	אורי קסטנר - בני ציון	יואל פירסט - בצרה
אסתר דור - רשפון	גיל שחם עמית - בני ציון	איילת רחמילביץ - חרוצים
מוטי טורקניץ - בני ציון	חיה ארגמן - מנהלת מח'	טובי אלפנדרי - מנחה
(חקלאי)	רווחה יוסף לייכט - בצרה	איילת סגל - חזקאל - רשמת

תיאור הלוחות

חוזקות (S)
צביון כפרי (13) - ייחודיות כפרית - בתוך היישובים יש מקום לפרט, לקבל סיוע, להשפיע - אזור מרווח - לכל משפחה ולכל יישוב שטח מחייה ירוק - מעט תחבורה, שקט ופחות זיהום אויר
הון אנושי גבוה (9) - הון אנושי איכותי - אוכלוסייה חזקה ומוכשרת - רמת מתנדבים סבירה
נגישות לבעלי תפקידים (7) - יש רצון במועצה להשקעה ע"פ צרכים של תושבים - המועצה קשובה - נגישות לראש המועצה ובעלי תפקידים - מזכירת מועצה
קהילתיות (6) - עזרה הדדית - גאוות יחידה - רב דורות במשקים
מיקום אסטרטגי (5) - תחנת הרכבת בית יהושע - מיקום - ים נחלים נגישות
שירותים ברמה גבוהה (2) - תשתית חינוכית לקיבוצים - היסטוריה - רמת שירותים גבוהה - מקהלה אזורית

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

השקעה בנוער (1) - חינוך יסודי - תנועת נוער חזקה - נוער איכותי
מרחב בחירה (1) נגישות לתרבות מטרופוליטנית
גיוון אדריכלי (1) יש גיוון ארכיטקטוני

חולשות (W)
גיוון אינטרסים (12) - ישובים שונים עם אינטרסים שונים - מושב/ קיבוץ- מה שרוצה המושב, לא תמיד רוצה הקיבוץ
היעדר תעסוקה ופרנסה בנחלה (10) - היעדר פתרונות תעסוקה - חוסר אפשרות להתפרנס מחקלאות
בירוקרטיה (9) - בירוקרטיה נוראית בענייני בניה. - אי הכרה בזכויות בסיסיות של תושבי המועצה
עודף מיסים (8) - אי הכרה בזכויות בסיסיות של תושבי המועצה - עודף מיסים שהמועצה גובה.
נגישות ותחבורה (7) - חוסר דרכים חקלאיות מוסדרות - חוסר בתחבורת מעבר בין הישובים
חוסר לכידות קהילתית (6) לכידות קהילתית בחוסר- אין משהו שיחבר את אנשי המועצה
תשתיות (4) - חוסר בתשתיות - חוסר דרכים חקלאיות מוסדרות - חוסר בתחבורת מעבר בין הישובים - חוסר בתשתיות- כבישים, תאורה ומים, ממ"דים. - המועצה נלחצת לכיוון העיור בגלל המרכז שלה, המרכזיות היא יתרון שהופך לחיסרון
מתח בין ותיקים לחדשים (4) מתח בין רמת חיים לאיכות חיים- התנגשות בין הירוק לפיתוח.
חינוך (4)

▪ בעיה קשה של ציוני בגרות וסגל הוראה בתיכון
תדמית (2) ▪ תדמית לא ריאלית של מיליונרים- תדמית מוגזמת
היעדר תקציבים (2) ▪ חוסר שוויוני- חוסר תקציבים לוותיקים ▪ במועצה אחוז הוותיקים עומד על 18% ובכלל המדינה הוא עומד על 12%
קליטה (2) ▪ המועצה נלחצת לכיוון העיור בגלל המרכז שלה, המרכזיות היא יתרון שהופך לחיסרון ▪ אוכלוסייה קטנה ומפוזרת- קושי בפיתוח תכניות ושירותים
רמת שירות לא מספקת (0) ▪ מידע לא מספיק שקוף ונגיש ▪ המועצה משתדלת ואיננו רואה שהחינוך לא כ"כ טוב או אם יש תשתיות הרוסות- אז מתקנים אותן, יש תקציב לסידור דרכים ▪ אני רוצה שהאינפורמציה תהיה נגישה לי והיא לא מגיעה מהמועצה ▪ אין התייחסות לכלכלה, רווחה, תחבורה, נגישות, חינוך

הזדמנויות (0)
▪ יתרונות יחסיים לאזור מסחרי, תיירותי וכפרי (7) ▪ פינת ליטוף לטובת הילדים (7) ▪ קיט ונופש - אזור מטרופוליטני (5) ▪ לבנות משירותים מחוץ למועצה מרחב בחירה (4) ▪ מוקד למיזם איכות הסביבה (3) ▪ התאמה למרכזי חינוך ארציים (2) ▪ גינות עירוניות (1) ▪ שמירה חקלאית ▪ יתרון מיקום ל"טרנד" ▪ גלריה בטבע - פיסול סביבתי ▪ מרכז תחבורה

איומים (T)
▪ אדם טבע ודין (7) ▪ עיריית נתניה מנסה להשתלט על שטחי התושבים (5) ▪ רעננה, כפר סבא, נתניה, הרצליה (4) ▪ חסמים מוסדיים (4) ▪ ערעור על זכותם של החקלאים על הנחלות (4) ▪ חיסול החקלאות (3)

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

- היעלמות חופים (3)
- תשתיות אזוריות וארציות (2)
- לכלוך השמורות (2)
- הביטחון ברכוש פוחת (2)
- אין פיקוח ושיטור על טרקטורונים בחופים (1)
- שינוי האופי הכפרי
- אי אכיפת חוקי בניה
- גלישת שימושים שונים לשטחים הפתוחים
- העלמות שטחים ירוקים
- השפעה של בני נוער מחוץ ליישובים על בני נוער במועצה
- לחץ קהל חיצוני על הירוק

קבוצה 1 - עיקרי הדין

המשתתפים הסכימו ש ייחודיות ו**צביון כפרי** היא חוזקה מרכזית של המועצה האזורית. דווקא היותם ממוקמים בלב המערך העירוני הגדוש הופך את חוף השרון לאי של שפיות חקלאית, כפרית ירוקה ושונה מאד. למועצה יש הזדמנות להפוך ל"פינת הליטוף" האזורית - היתרון היחסי העיקרי ביחס למגזר העירוני סביב ימשיך להתקיים כל עוד יישמר אורח החיים הכפרי והצביון הכפרי. הזדמנות נוספת היא לממש את **אזורי הנופש המטרופוליניים** - לא רק יביא לשימור הצביון הירוק של אזור אלא יוסיף נדבכים נוספים ליתרונות היחסיים של המועצה ויישוביה (כמו "נחל וסביבתו" למשל). הזדמנות נוספת טמונה בשימור הנוף החקלאי איפה **שנידרש הכי הרבה** - האינטרס האזורי יכול להתחבר לאינטרס הלאומי ולהביא לניצול מים עודפים, לשימור וחזקת החקלאות, לפיתוח חקלאות מתקדמת, פיתוח מיזמים של איכות הסביבה ו/או כל דבר שיסייע בשימור הנוף החקלאי לטובת הכלל. **אבדן קרקעות** - הלחץ המסיבי שמפעילים הערים סביב, צרכים לאומיים ואזוריים - מהווה את האיום המרכזי אותו רואים המשתתפים באזור. בעיניהם העדפת הצרכים העירוניים, המחוזיים והארציים הם תמיד לפני הצרכים המקומיים מבלי להבין את הנזק שמתהווה בו. קיים האיום על **הצביון הכפרי** - ע"י דרישה לציפוף ובנייה מאסיבית או בליעתם ע"י הערים סביב כשכונות לוויין. אותו איום של לחץ מוסדי חיצוני יכול להביא על פי המשתתפים **לניצול יעיל יותר של הקרקע**, להסדרת השימושים השונים ולהרחבת היכולת לקלוט את הבנים. איום נוסף הוא **פגיעה במשאבי הטבע** - כתוצאה מפיתוח ושימוש יתר במשאבים שהלחץ עליהם הולך וגובר בגלל גידול אוכלוסיות הצרכנים המקומיים והחיצוניים.

הקבוצה הסכימה שחזקה מרכזית נוספת היא **הון אנושי גבוה**. המשתתפים ציינו לטובה את הגדלת ההון האנושי שהיה גבוה גם קודם לגבוה יותר דבר שמאפשר להוציא לפועל את הפוטנציאל של המועצה כולה שהוא גם חלק מגאווה היחידה בה הם חשים. אם זאת, דובר על האיום של **אובדן ערכים בגלל חשיפה** - גדילת היישובים, צריכת שירותים מחוץ למועצה וליישוב, והפתיחות והחשיפה עלולים לפגוע בערכים. זה כבר מתחיל לצוץ היום בנושא הסמים והאלכוהול.

המשתתפים ציינו את תחושת ה**קהילתיות**, המתבטאת בין היתר ברמת התנדבות גבוהה - הנובעת גם מההון האנושי הגבוה לצד ערכים נטועים חזק של עזרה הדדית הקיימת עדיין ביישובי המועצה מאז הקמתה. מצד שני, דובר על **חוסר לכידות קהילתית** - השונות בין היישובים וחוסר הנגישות מספקת מביאים בהכרח לחוסר לכידות קהילתית. צרכים שונים, חוסר הזדמנויות למפגש, הפרדה ארגונית והיסטורית מונעים אפשרויות ליצירת לכידות קהילתית המורגשת מאד ביישובים.

הייתה הסכמה בקבוצה הסיבה למכלול החולשות של המועצה, שהיא **גיוון אינטרסים בגלל ההבדלים היישוביים**. ההבדל הראשון נעוץ בהבדל הבסיסי בין סוגי יישובים: קיבוצים, מושבים ויישובים קהילתיים. ההבדל השני נעוץ במצב האובייקטיבי של כל יישוב בנפרד מהבחינה חברתית כלכלית ואחרת ביחס לכלל היישובים. הבדל נוסף מתייחס למרחק של כל יישוב מהמועצה כמרכז המועצה וליישובים אחרים באשכול שלו. ההבדל האחרון מתייחס להקשר האזורי של כל יישוב - מידת בידודו או חוסר נגישותו למועצה ומידת הישענותו על עיר גדולה לידו.

דובר על **קונפליקט בין חדשים לוותיקים** - אם לא מספיק שקיימים הבדלים בין האוכלוסיות הקיימות הרי שנוסף נדבר נוסף של תושבים חדשים, משפרי דיור שאינם חקלאים עם ערכים עירוניים. הקונפליקט הבלתי נמנע מתקיים בחיי היומיום בין אורחות החיים השונות וברמה של וועד מוניציפאלי מול וועד אגודה.

צוין **הקושי ביצירת תעסוקה ופרנסה מקומית** - המשתתפים, ובעיקר אנשי המושבים, הצרו על חוסר האפשרויות להתפרנס כיאות מהנחלה המקומית: החקלאות אינה רנטבילית בגודלי חלקות חקלאיות קיימות, הרצון להקמת אלטרנטיבות בתוך הנחלה או היישוב נתקלים בהתנגדות של רשויות המדינה - התוצאה היא קושי הולך וגובר באחזקת החקלאות שהיא הליבה של המגזר הכפרי. דובר על **האיומים על החקלאות** - היכולים להגיע כתוצאה מהחלטות מנהליות (בהמשך לבג"ץ ה"קשת המזרחית") שיערערו על עצם זכותם על קרקעות

אלה. זה יכול להגיע מהירוקים שמעדיפים להגדיל את שטחי הטבע ע"ח שטחי חקלאות. וזה יכול להגיע מהפקעת השטחים לצרכים אחרים (ר' סעיף קודם). בהקשר מקורות התעסוקה, נאמר שהקרבה לגוש דן והמיקום במרכז הארץ מאפשרים למועצה להפוך **למעבדה בה מפתחים טרנדים תיירותיים**, סביבתיים ומסחריים כפריים חדשים כל הזמן עם קהל גדול לבחון אותם עליו.

חולשה נוספת היא **חוסר פתרונות לבנים** - הבעיה שהובעה פה צריכה להדליק אור אדום בקרב מקבלי ההחלטות. הצורך להתייחסות שווה לכלל הצאצאים (בעיקר במושב) מביאה לכך שהדרך היחידה למתן פתרון סביר בתחום זה הוא מכירת הרכוש כולו וחלוקתו בין הצאצאים. התוצאה הבלתי נמנעת יציאת וותיקי היישובים מהיישובים לצורך מימוש הירושה וכניסת גורמים חדשים - לא חקלאיים בהכרח - שיביאו לשינוי אופים של היישובים לחלוטין.

המשתתפים ציינו כחולשה את **תדמית המיליונרים** - תדמית זו שבה מחזיק רוב הציבור לגבי יישובי חוף השרון מביא לכך שהמועצה על יישוביה אינה יכולה לקבל סיוע ממשלתי כלשהו בגלל שהם אמורים להיות הרי עשירים - אז שידאגו לעצמם.

חוזקה של המועצה היא **נגישות לבעלי התפקידים** - האפשרות והפתיחות של בעלי התפקידים כולם במועצה החל מראש המועצה ועד אחרון העובדים מהווה נכס חשוב מבחינת המשתתפים הגורסים שגידול האוכלוסייה במועצה לא פגע בערך החשוב של ה"דלת הפתוחה". מצד שני דובר על **בירוקרטיה וחוסר העברת מידע** - המשתתפים מצביעים על קושי בהתנהלות מול המועצה ואי חשיפה מספקת למידע לגבי דברים קיימים. כמן כן, אמר תושב ארסוף קדם שאין הכרה בזכויות בסיסיות של תושבי המועצה - היות והישוב לא קיבל הכרה ממשרד הפנים, הוא רשום כתושב בהרצליה ומשלם ארנונה למועצה.

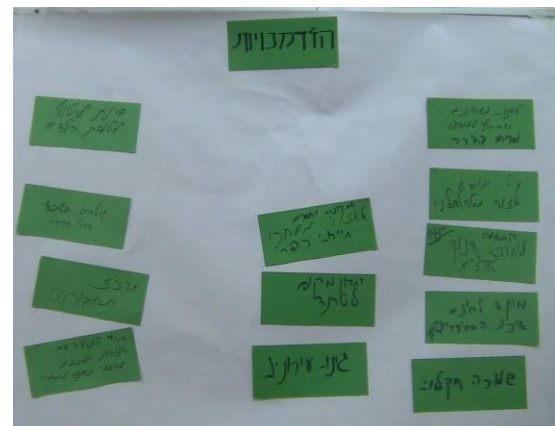
המשתתפים ציינו שקיימים **שירותים ברמה גבוהה**, הכוללים היצע גדול של מתקני תרבות ופנאי - למרות שהם אינם משתייכים תמיד למועצה, היצע זה קיים ומאפשר מתן מערך רחב של שירותים במועצה בכל התחומים. מצד שני, דובר על **רמה וגיוון נמוכים של שירותים שונים** - הסיבה לרמה נמוכה זו נובעת בעיקר מחסרונות לקוטן - אוכלוסייה קטנה יחסית מתקשה לייצר מערך שירותים כזה.

דובר על **המיקום אסטרטגי** של המועצה - המיקום בלב המדינה, בתוך המטרופולין, לצד הערים הגדולות במרכז ביחד עם הקרבה לים, לנחלים, ולנוף הירוק ממקמים את המועצה במקום אידיאלי. להיות **בליבת הארץ** יוצר הזדמנות - לנצל את המיקום האסטרטגי והקרבה למערכי תחבורה ארציים על מנת למשוך שימושים ותושבים כאחד. אם זאת, דובר על חולשה

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

קיימת של נגישות ותחבורה - גורם זה הוא מרכזי במידת הנגישות היחסית של כל יישוב ביחס למערכים נדרשים שונים: למועצה, לאשכול, ליישובים שכנים, למערך שירותים, לעיר גדולה וכו'. נגישות זו מקבלת מימד של תחבורה, כבישים, שבילים להולכי רגל ואופניים.

צילומי לוחות

חגי דביר – גידו סגל אדריכלים

נספח 2: סיכום סדנא 2

משתתפים:

קובה פז	רמי דויטש	מיכל ויימר
רונית זילברמן	מירב קורן	אריק רוזנטל
אלדד מנהיים	ורדה סלפטר	חוה טסלר
ספי לובלסקי	שלמה סתיו	מנחה: ענת ברקאי-נבו
שמעון דהאן	טובה קומיט	רשמה: יעל סאינה
מנחם להב	יואל פלד	

תיאור הלוחות

חוזקות (S)
פתיחות ושרותי רווחה (16): - מחלקת רווחה - מוותיקים לקשישים - מענה לקשישים - יחס הולם - שירותים של מחלקת רווחה - דאגה ראויה לציון של קשישים - אכפתיות של המועצה - נגישות לגורמים במועצה
חינוך באיכות גבוהה (11): - נוער איכותי - יחידות קרביות ואחוזי בגרות - מוגנות בחינוך - בתי ספר רבים - תיכון משותף - אפשרות להיכרות ואיחוד - רמת החינוך גבוהה
ערכי טבע ונוף (10): - ים-חוף - ריאה ירוקה לערים מסביב - אזור ירוק וכפרי - שטחים ירוקים 66% שטחים פתוחים ואחוז גבוה של שימורי טבע - אזור יפיפה - מתאים לתיירות - זיהום אויר נמוך
אוכלוסייה איכותית (8): - מצב סוציאקונומי גבוה - אוכלוסייה חזקה

- אוכלוסייה חזקה חברתית וכלכלית - מס' רב של ישובים ומגוון - יכולת גיבוש-יתרון לאוכלוסייה קטנה - אוכלוסייה עם יכולת אינטלקטואלית גבוהה - יש ברית עם מרבית התושבים - אוכלוסייה איכותית - משפחות מורחבות המתגוררות בנחלה אחת - שבטיות, רב דורות - אוכלוסייה בעלת מודעות חברתית
לוקיישן/ מקום מעולה (6): - קרבה למרכז - מרכז הארץ - אוכלוסייה הטרוגנית - קהילתית פנים יישובית - אזור שממוקם במרכז טוב לפיתוח תיירות - מרכז הארץ-נחל חוצה - פוטנציאל לתיירות פנים - שטח גדול - קרובים לים
אדמות חקלאיות (6): - הרבה אדמות חקלאיות - שטח גדול
עתודות קרקע (4): - פוטנציאל נדל"ן פנוי - בניה צמודת קרקע

חולשות (W)
המשך שיפור באיכות הסביבה (12) - חסרה התייחסות מעמיקה לאיכות הסביבה - תחנת המעבר-פיקוח עקיפה - פסולת אחזקה ופינוי
חוסר במקורות תעסוקה מותאמים לתושבים (13) - מענה על זכויות במשק - אין שטחי תעסוקה בתוך הישובים והאזורים - תעסוקה לבני 60+ - חוסר במקומות תעסוקה - עתיד למשקים - דאגה לכלל התושבים בעתיד

חוסר בתכנון (12) - אין שטחים בגבולות המועצה - קושי בשל גדילת האוכלוסייה, גבולות יישוב קטנים - מוגבלים - שטח פרטי - אין תכנית - שטח הפקר - יישוב לא מוכר - "ארסוף קדם" - פתרונות דיור ברי השגה לצעירים
חינוך וחברה - אי לכידות חברתית (17) - אין תחושת גאווה יחידה - גודל מועצה (שטח) הקרבה לעיר מבחינת גיבוש ולכידות חברתית - תקשורת לקויה וחוסר אימות מידע - חברה רבגונית עם שאיפות מגוונות - נוער-אלכוהול - ריבוי תנועות נוער - חוסר מעורבות תושבים - גיל ביניים - 40-65 - חוסר ניתוב מערכת החינוך לטובת שיפור - היעדר תקציב גני ילדים
חוסר נגישות ותחבורה (7) - תחבורה בין היישובים - פיקוח ואכיפה - דרכים בין היישובים-דרכים חקלאיות

הזדמנויות (O)
פיתוח תיירות פנים וחוף (19) - פתוח תיירות - תיירות אקולוגית - נגישות לחוף הים - צפיפות אוכלוסייה מחוץ למועצה - פיתוח רשת שבילי אופניים לפיתוח תרבות הפנאי סביב פינות חמד במועצה - פתוח תיירותי לאורך נחל פולג, פיתוח אזורי תיירות
שיפור החקלאות (7) - שיפור חקלאות מתקדמת - פיתוח חקלאי
מינוף כלכלי של החינוך (7) - גיוון החינוך ושיפורו - מערכות חינוך בגיל הרך בקיבוצים
תכנון אזורי (7)

- תכנון אזורי - ללמוד מאחרים (חו"ל) - פיתוח פארק תעשייה (בית יהושע/ יקום/ גליל ים) - פיתוח אזורי מסחר במזרח המועצה
איחוד יישוב (4) - איחוד ארסוף קדם ליישוב קיים - איחוד יישובים
הזדמנות נדל"נית (4)
תחבורה (3) הרחבת תשתית תחבורתית
למנף את חברי קורס סביבה לפעילות ואת הקבוצה כאן (3)

איומים (T)
פגיעה באיכות החיים (12) - זיהום אויר - פגיעה באיכות החיים - יתושים - פגיעה בערכי טבע ונוף - בניה רבה על שטח טבעי - פשעה - צמצום השטחים הירוקים
תכנון נדל"ן (12)
התרחבות של ערים שכנות (9)
מנהל מקרקע ישראל (7) מגבלות וחוסר פתיחות של המנהל

קבוצה 2 - עיקרי הדיון

משתתפי הדיון ציינו את **שירותי הרווחה המוענקים ע"י המועצה**, כחוזקה העיקרית. בקבוצה שרר קונצנזוס לגבי תפקודה של מחלקת הרווחה בכלל ודאגתה לאוכלוסיית הקשישים בפרט. נושא רווחת התושבים הוותיקים דובר רבות. למשל, רווחת התושבים בגילאי 60+ "תושבים אילו אשר בעברם היו חקלאים, איבדו את פרנסתם וכעת אין ביכולתם, לממן פעילויות פנאי וניידות" ואילו למועצה יש קושי לסייע תקציבית. מתוך כך, הועלתה הצעה להקים אזור תעסוקה יישובי/ מועצתי, אשר יותאם לאוכלוסייה הנ"ל. בנוסף, המשתתפים ציינו את נגישות עובדי המועצה לתושבים, כולל נגישותו של ראש המועצה, והאכפתיות של המועצה לנעשה באזור ולרווחת התושבים כחוזקה מרכזית.

הקבוצה ציינה כחוזקה נוספת את **החינוך באיכות גבוהה**. נושא החינוך הינו העתיד של המועצה ולכן חשוב לשמרו ולטפחו! איכות הנוער, האחוז הגבוה מהנוער ההולך ליחידות קרביות ומובחרות, ואחוזי סיום הבגרות הגבוהים הינם מקור גאווה למועצת חוף השרון. צוין כי, בתי הספר הצליחו לשמור על "מוגנות בחינוך" ו"צביון חינוכי" בהשוואה למוסדות חינוך ברשויות סמוכות. נוסף לכך, דובר על חשיבותו של התיכון המשותף כמחולל לכידות בקרב בני-הנוער. מלבד החשיבות הערכית, **החינוך מהווה הזדמנות כלכלית**, כמוקד משיכה לתלמידים מערים סמוכות. עם זאת, הועלו סוגיות בהן ניתן לשפר את שירותי החינוך. כגון: מתן מענה לילדים מחוננים והחזרת הפיקוח הן הפדגוגי והן התקציבי של המועצה לגני ילדים. מצד שני, דובר על **אי לכידות חברתית בחינוך ובחברה**. קבוצת בני הנוער קיבלה התייחסות ייחודית - הועלתה דאגה בנושא בעיית שתיית אלכוהול בקרב בני נוער, מאידך גיסא, הובהר כי ידוע שהמועצה מטפלת בנושא, ע"י העברת סדנאות להורים וילדים והקמת סיירת הורים. כמו כן, בהתייחס לבני נוער הועלה נושא ריבוי תנועות הנוער במועצה - לדעת המשתתפים תנועת נוער אחת הייתה מהווה גוף מאחד עבור כלל בני-הנוער במועצה.

משתתפי הדיון ציינו שמועצה אזורית חוף השרון משופעת **בערכי טבע ונוף**. ריאה ירוקה החוצצת בין הישובים לבין הערים הסמוכות, אזור ירוק וכפרי, המתאים לתיירות, חוף ים מרהיב ומוגן, זיהום אוויר נמוך.

הייתה הסכמה שפיתוח רשת שבילי אופנים העוברת דרך פינות חמד במועצה תסייע **לעידוד תיירות פנים וחוץ**. הנגישות לחוף הים הינה בעייתית ויש צורך לסלול שביל מוסדר, ניתנה דוגמא של המעלית בחוף הרצליה כפתרון נגישותי. כמו כן, יש צורך בהסדרת שירותים בסיסים בחוף הים. שמורת פולג הינו אתר המהווה פוטנציאל תיירותי אשר יש לשמרו ולפתחו. הקבוצה הציעה לקדם תוכנית לתיירות ובמסגרתה לקחת דוגמאות מאזורים כפריים דומים בעולם. **ערכי**

הטבע והנוף של האזור מאוימים ע"י בניה, רכיבה של טרקטורנים ומתפקדי המועצה להגן עליהם.

נושא **איכות הסביבה**, מצריך התייחסות וטיפול ע"י המועצה. דוגמא לנושא דחוף הטעון טיפול הוא תחנת המעבר של פסולת. חברי הקבוצה, פעילים בקורס פעילי סביבה של המועצה, המליצו למנף את פעילות הקורס לכלל ישובי המועצה.

באזור מתגוררת **אוכלוסייה איכותית**, המאופיינת ע"י: רמה חברתית-כלכלית גבוהה, רמת השכלה גבוהה, אוכלוסייה הטרוגנית רב-גילאית, אין שכונות/ ישובי מצוקה, ישובים מגוונים באופיים, תרבות מגורים של משפחות מורחבות בנחלה ואוכלוסיה בעלת מודעות חברתית. מצד אחד, באזור גרים מספר תושבים קטן, המאפשר קהילתיות, מצד שני, מספר התושבים הוזכר גם כחולשה, הגורם **לחוסר לכידות חברתית**. לדוגמה בשל מיעוט התושבים לא ניתנים שירותי תחבורה ציבורית מספקים. בתוך היישובים קיימת מודעות גבוהה של תושבים לצורך בלכידות חברתית ועזרה הדדית. עם זאת, הוסכם ע"י המשתתפים כי אין היכרות מספקת בין היישובים, לדוגמא רבים מהתושבים לא מכירים את תושבי ארסוף, או ארסוף קדם. חברי הקבוצה סבורים כי חשוב לקדם "תחושת גאווה יחידה בקרב תושבי המועצה". המועצה מאופיינת בחברה רב גונית עם שאיפות שונות ומגוונות. כתוצאה מכך, קיים קושי לתת מענה לכלל התושבים. הדרישות והצרכים משתנים בין סוגי האוכלוסיות: קיבוצים, מושבים, תושבים ותיקים, תושבים שבאו מהעיר וכיו"ב. כתוצאה מכך, קיים ניגוד אינטרסים הן ברמת המקור ברחבי המועצה והן בתוך היישובים, לדוגמא בין בעלי נחלות מול תושבי הרחבה ועוד.

מיקומה הגאוגרפי של מועצה, מהווה חוזקה משמעותית. למיקום יש היבטים כלכליים כגון נדל"ן, פיתוח מסחר ותיירות. מאידך גיסא, הערים הסמוכות מושכות מבחינת היצע תרבות ופנאי וקשה להפקות בתחום המועצה להתחרות בהם. יתרה מזאת, נאמר כי בשל קרבת המועצה לערים גדולות המספקות שירותים מגוונים בזמינות גבוהה, המועצה לא עושה מספיק מאמצים כדי לקדם את תרבות הפנאי בתוך המועצה. "בעבר נערכו אירועים רבים בקיבוץ יקום, במחירים אטרקטיביים, הביקוש היה גבוה, לא ניתן היה להשיג כרטיסים". לדעת חברי הקבוצה, יש חשיבות לקיום תרבות פנאי, הן בשל הלכידות החברתית והמפגש הבלתי אמצעי שהאירוע יוצר והן בשל הפוטנציאל למשוך את אוכלוסיית הערים. למיקומה הגאוגרפי של המועצה יש היבט של איום בדמות "המגלומניה של העיר נתניה" ורצון של ערים שכנות נוספות להתרחב על חשבון שטחי המועצה.

הקבוצה ראתה ב**שיפור החקלאות** הזדמנות. המועצה משופעת באדמות חקלאיות ויש מנדט לפתח את החקלאות. "בניגוד לנושאים כגון נדל"ן, שאז המדינה נעמדת על שתי רגלים

אחוריות, חקלאות היא הייעוד של המועצה הזו". אפס כי, האדמות החקלאיות לא מנוצלות ולא מעובדות "בבסיס אנחנו אזור חקלאי ואנחנו לא חקלאים פה יותר". מתוך כך, הוסכם כי פיתוח ושיפור החקלאות מהווים הזדמנות לאזור.

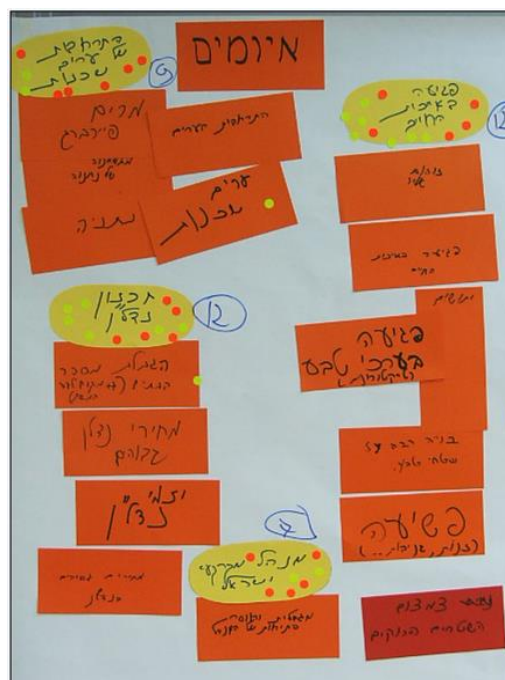
בנוסף קיימות **הזדמנויות נדל"ניות**. מכיוון שלתושבי המועצה יש עתודות קרקע, מנגד, הועלתה הבעיה במימוש קרקעות ושינוי ייעוד של קרקע לצורך מגורים. קיים צורך בהסברה ומתן ידע מצד המועצה בסוגיות רלבנטיות כגון: מענה על זכויות במשקים חקלאיים, שינוי בחוק בנושא בן ממשיך ועוד. בנוסף, הועלתה סוגיית בעלות על שטחים - אין כמעט שטחים ציבוריים במועצה לצורך מבני ציבור וכיו"ב. עתודות הקרקע צוינו גם כאיום - מחד, החשש מיזמי נדל"ן אשר ישנו את אופי האזור, מאידך, הגבלת בנייה ע"י תוכניות ממשלה.

ישנו **מחסור במקורות תעסוקה מותאמים לתושבים**. מדובר בנושא חשוב שיש לקדם, לרבות מענה על זכויות במשק ועתיד המשקים. כיום בשל בעיית התעסוקה הפתרונות הם פיראטיים. סביב נושא זה הועלו מספר הזדמנויות, למשל, פיתוח פארק תעשייה, פיתוח אזור מסחרי במזרח המועצה ותוכניות לעידוד עסקים קטנים של משרד התמ"ת.

חולשה נוספת היא **חוסר בתכנון** במועצה. לכן חשוב לקדם תכנון מקיף לאזור. לדוגמה: בקיבוץ גליל-ים האוכלוסיה גדלה, אך אין היצע של שטחי מגורים ולא ניתן לממש את הקרקעות לצורך מגורים; בעיית היישוב הלא מוכר "ארסוף קדם"; מחסור בפתרונות דיור ברי השגה לצעירים. פתרון תכנוני אשר הוצע ע"י אחדים מחברי הקבוצה, הינו **איחוד יישובים** כגון "ארסוף קדם" ו"ארסוף".

קיימת בעיה של **חוסר נגישות תחבורתית** בין היישובים, כיום אין כמעט תחבורה ציבורית המקשרת בין היישובים השונים, לאור זאת תוכניות התחבורה הארציות לאזור מהוות הזדמנות לקישוריות תחבורתית.

צילומי הלוחות

חגי דביר - גידו סגל
אדריכלים ומתכנני ערים

תכנית אב אסטרטגית – מועצה אזורית חוף השרון

נספח 3: סיכום סדנא 3

משתתפים:

חנן דור	סוזאן רובינשטיין	רפי שטריינליכט
מירב מנהיים	זכריה מדר	אסתר דור
גיל בן יקר	עדי נוי	הילה שחר
אבי גרוסמן	שרה שרזייט	יוסי
יצחק בר	אווה הנימן	
אודי כסיף	מיכל פרידמן	

תיאור הלוחות

חוזקות (S)
נגישות (24): - מיקום בין שני צירים ראשיים - מיקום - מיקום מעולה - נגישות לתרבות - מיקום טוב באמצע
אוכלוסייה (24): - אוכלוסייה חזקה ואיכותית - אוכלוסייה במצב סוציאקונומי גבוה - איכות תושבים - מועצה עם אוכלוסייה טובה - גאוות יחידה
חינוך (21) חינוך - מערכת חינוך טובה
שטחים [פתוחים] (19): - משאבי טבע - שטח ירוק גדול לפיתוח - חוף ים וים
אפשרויות (10)

חולשות (W)
הזנחת משאבי טבע (25) הזנחת הטבע

- חוף הים נופל בין הכיסאות - מקומות בילוי-שעות הפנאי - הזנחת החקלאות - הגדלת כמות התושבים - ההון העצמי לא מנוצל - לספור את משכירי הדירות - איכות השירות לוקה בחסר בתחומי ספורט ורווחה
אין פתרונות תעסוקה (22) - אין תיירות - תעסוקה חלופית שימושים חורגים - אזור תעשייה מסודר - לדאוג לתעסוקה חלופית
בירוקרטיה (20) - טיפול בהיתרי בניה - איטי מידי - מסורבלת בתוך בירוקרטיה - משפטיזציה של החלטות ניהוליות - בירוקרטיה - חוסר תקציבים - אין כסף
נדל"ן ועסקים (12) - עסקים בלחלק את העוגה במקום להגדיל אותה - ניגוד אינטרסים - בניה לא חוקית - קרקעות יקרות במרכז הארץ
העדר טיפול בדור המבוגר (8) - רוב האוכלוסייה עם אמצעים כלכליים - טיפול בגיל המבוגר - טיפול בגיל השלישי - דאגה לדור המבוגר בדיור מוגן - הגיל השלישי
[אין] קהילה (9) - קשר לקהילה - תרומות [יש] קהל ולא קהילה [היעדר] תרבות משותפת לתושבים
[היעדר] ניידות (8) היעדר אמצעי תחבורה
דור צעיר (2) - דיור לדור הצעיר - לדאוג לגיל הביניים (מוקדי בילוי)

הזדמנויות (O)
פיתוח (19) יש לפתח את המועצה כמו הכפרים באירופה, גלריות, בתי קפה, בתי איכרים
ניצול ערכי טבע (17) ■ תיירות לטבע ■ חינוך לטבע ■ לפתח ספורט בטבע - שבילי אופניים
[פיתוח] תחבורה (15) ■ פיתוח כבישים חדשים והרחבת כבישים קיימים ■ תחנת הרכבת בשפיים
הגדלת האוכלוסייה (12) ■ שכל יהודי העולם יבואו לארץ כעולים ■ גידול הערים השכנות
שלום (9)
תשתיות (6) ■ תשתיות גז טבעי ■ תשתיות מי קולחין

אימים (T)
נדל"ן ושטחי מועצה (45) ■ וועדות תכנון ■ שכל וועדות התכנון ירדו לפחות ל-10 שנים ■ אימת הפקחים ■ נדל"ניסטים ■ לטישת העיניים של הערים מסביב ■ בירוקרטיה ■ שהערים השכנות לא ירצו לבלום אותנו ■ שלא ינגסו הערים הגדולות בשטחי המועצה ■ אימת מ.מ.י
וועדות חקירת גבולות (11)
[חיסול] החקלאות (8) חיסול החקלאות
שב"חים (4)
צונמי (0)

קבוצה 3 - עיקרי הדין

המשתתפים בדיון הסכימה שהאוכלוסייה היא אחת החוזקות העיקרית של המועצה. נאמר שזה היתרון האיכותי הכי גדול של ישובי המועצה. מדובר על אוכלוסייה ברמה חברתית-כלכלית גבוהה, אוכלוסייה חזקה ואיכותית ובעלת גאוות יחידה. מצד שני, הקבוצה הסכימה שלמרות הדימוי של איזור שבו ישנה אוכלוסייה עמידה, אין פתרונות תעסוקה, האנשים לא מצליחים להתפרנס מחקלאות ופונים לעיסוקים אחרים שלא בהיתר. הביעה חמורה בעיקר ביחס לתושבים מבוגרים, חקלאים לשעבר, ללא מכסות חקלאיות, ללא פנסיה, שנאלצים להסב את המבנים החקלאיים לשימושים אחרים כמקור לפרנסתם. דובר על הצורך ליצור תעסוקה חלופית ובין היתר נאמר שצריך לפתח איזור תעשייה מסודר לכל המועצה, שכול התושבים יהנו ממנו. במקביל יש לאסור הכנסה של שימושים תעשייתיים לתוך הישובים, כדי לשמור על הצביון הכפרי של המועצה. רוב המשתתפים סברו שקיימת הזדמנות לפיתוח המועצה על בסיס התיירות, כמו הכפרים באירופה, בהם יש גלריות, בתי קפה ובתי איכרים. כמו כן, דובר על ממצאים ארכיולוגיים שקיימים באיזור וניתן לנצל כדי למשוך תיירות. מצד שני המשתתפים ראו בחיסול החלקאות כאיום ממשי על במועצה.

הקבוצה הסכימה שהחינוך היא אחת החוזקות העיקריות של המועצה. בקבוצה נאמר שיש קהל ואין קהילה. כמו כן, יש קושי למצוא אנשים שיהיו מוכנים לסייע לחלשים, למשל לאסוף תרומות לתלמידים נזקקים. בנוסף צוין שאין תקשורת בין הישובים ואין השקעה בתרבות משותפת לכל תושבי המועצה, כפי שהיה בעבר, למשל חוגם לריקודי עם וריקודי סלון. כמו כן, אין תקשורת בין המועצה לתושבים: גם כשהמועצה פותחת מסגרת כלשהיא או יוזמת ארוע תרבות מעטים יודעים על זה. דובר על העדר טיפול בדור המבוגר. הקיבוצים פותרים את בעיות הקשישים במסגרת הקיבוץ ופעם היו מקבלים על כך תקציבים מהמדינה, היום כבר לא. נאמר שאין פתרון ליתר התושבים והוצע שהמועצה תקים דיור מגן שיפתור את בעיות הקשישים ובבזמן יפנה את המגורים שלהם לדור הצעיר. המועצה רצתה לקדם יוזמה להקמת דיור מוגן, אבל הועדה המחוזית לתכנון ובנייה התנגדה. צוין שקיים מרכז יום לקשיש, מקום יצא מן הכלל שמעניק שרותים לאוכלוסייה זאת, אך האנשים לא באים אליו כי קיימת סטיגמה לגבי ההזדקקות לשרותיו בעיני בני הגיל השלישי. נאמר שלא מטפלים בדור הצעיר, בעיקר בנוגע לדיור. כמו כן אין מקומות בילוי וספורט, שרותי רווחה, קהילה וספורט עבור גילאי 30 עד 60.

רוב המשתתפים הסכימו שהמועצה נהנת מנגישות טובה מאד למקדי תעסוקה ותרבות: היא ממוקמת במרכז הארץ ודרכה עוברים כביש 2 וכביש 4. מיקום המועצה משפיעה על נושא הנדל"ן והעסקים בתחומה. מדובר על קרקעות יקרות במרכז הארץ וקיימות קבוצות שונות

בתוך תושבי המועצה שהאינטרסים שלהן לא עולים תמיד בקנה אחד: קיבוצים, מושבים, בעלי משקים, תושבי הרחבות וכו'. נאמר שהרחבות נועדו במקור לבנים ממשיכים, אך מכיוון ורבים לא יכלו לממש את הזכות מסיבות כלכליות, נכנסו אנשים מבחוץ. צוין שכל ההרחבות הוחרגו משטחי היישובים ולכן לא צריך להיות לתושבים החדשים עין צרה על בעלי הנחלות, אפילו ההסכמים מול המנהל נפרדים. כמו כן, צוין ש"עסוקים בלחלק את העוגה במקום להגדיל אותה". לכל יישוב יש צרכים שונים ועל המועצה למפות את הצרכים האלה ולפעל להשגתם ע"י ניתוב נכון. משתתפי הדיון ראו **בנדל"ן ושטחי המועצה** כאיום עיקרי. הערים השכנות לוטשות עיניים על שטחי המועצה ומבקשים להקים **ועדות לחקירת גבולות** כדי לקבל חלקים משטחה. מינהל מקרקעי ישראל מעוניין לקדם פרויקטים בקרקעות שיעברו לערים השכנות. הועדה המחוזית לתכנון ובנייה מתנגדת לכל פעולה פיתוח בתחום המועצה.

צוין שלמרות מיקומה הטוב של המועצה קיימת בעיה של **העדר ניידות**, ביחוד בתחבורה ציבורית ובאופניים. בהקשר זה המשתתפים ראו כהזדמנות את **פיתוח התחבורה**, הכולל פיתוח כבישים חדשים והרחבת כבישים קיימים והקמה של תחנת רכבת בשפיים. הדבר יכול למנף את איזורי התעסוקה והמסחר שבמועצה.

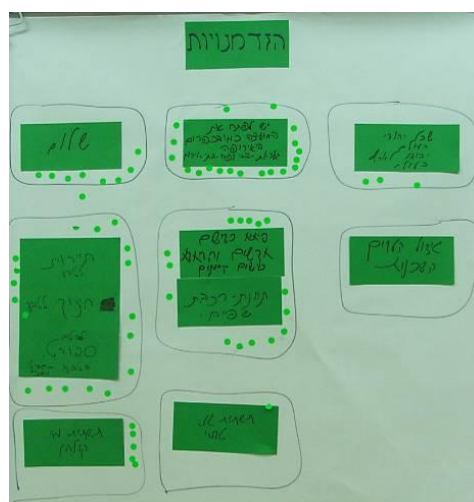
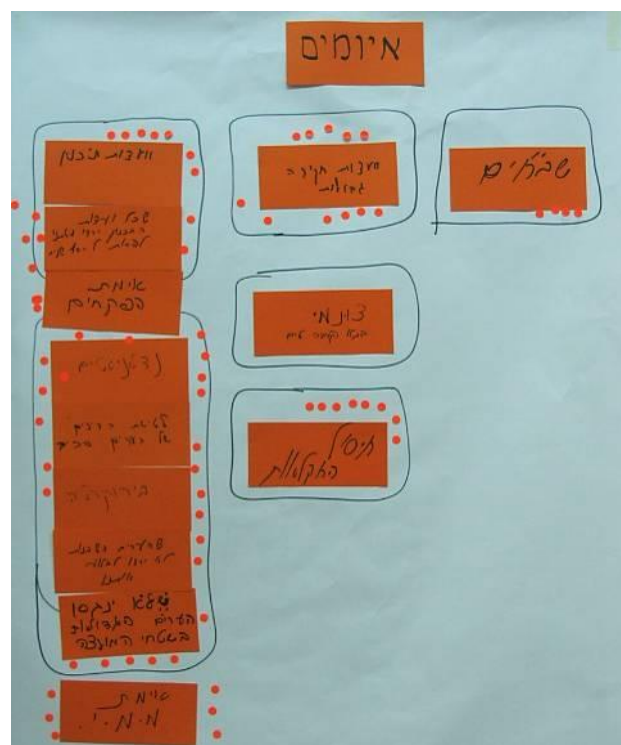
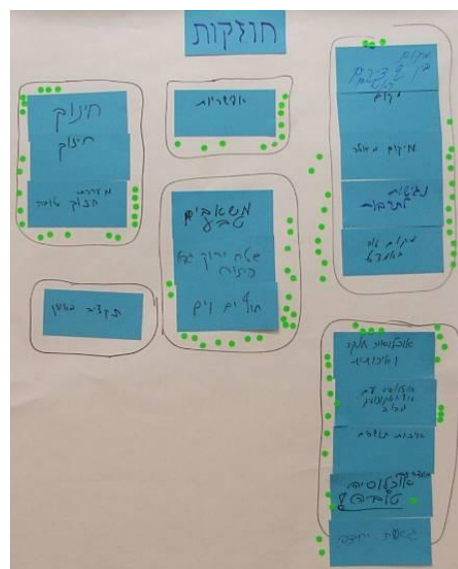
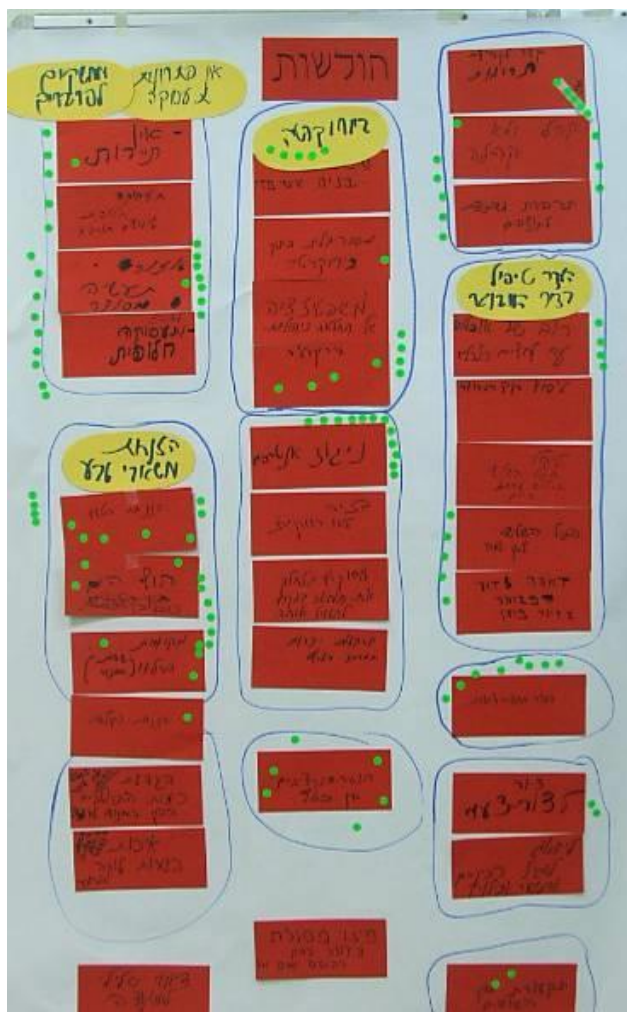
השטחים הפתוחים נתפשים כחוזקה מרכזית נוספת של המועצה, ע רקע הפיתוח המואץ של הערים מסביבה. בשטח המועצה קיים גיוון נופי נדיר, הכולל את חוף הים, רכס הכורכר ושמורת נחל פולג. אם זאת, רוב המשתתפים הסכימה שקיימת **הזנחת משאבי טבע**, המתבטאת בהזנחת השטחים הטבעיים והשטחים החקלאיים. צוין שלא ברור האם חוף הים בטיפול המועצה או רשות שמורות הטבע, הוא מוזנח ולא נגיש. בנוסף, שופכים אשפה בשדות. המשתתפים ראו **בניצול ערכי הטבע** כהזדמנות מרכזית של המועצה, על ידי פיתוח של תיירות וספורט בטבע, למשל רכיבת אופניים, וחינוך לטבע עבור תושבי הערים שמסביב.

הביורקרטיה נתפסת כחלושה מרכזית של המועצה. דובר על סירבול תהליכים, על משפטציה של החלטות ניהוליות ועל טיפול איטי בהוצאת היתרי בנייה. בהקשר זה דובר גם על העדר תקציבים. מצד שני, צוין שלמועצה תקציב מאוזן, דבר חשוב כשלעצמו.

המשתתפים ראו כהזדמנות את פיתוח **התשתיות** בתחום המועצה. בין היתר דובר על ניצול צינור הגז הראשי שאמור לעבור בשטחה כדי לספק אנרגיה זולה ונקיה ליישובים ועל ניצול מי קולחים לשימוש החלקאות.

צוין שהשב"חים (שוהים הבלתי חוקיים) וצונמי הם איומים על המועצה.

צילומי הלוחות

תכנית אב אסטרטגית – מועצה אזורית חוף השרון